Operativ målstyrd bekämpning – Joint Targeting

av Ove Härnqvist och Henrik Lindberg

Résumé

The aim of Joint Targeting is to identify High Value and High Payoff Targets as part of Joint Operations, in order to apply Desired Effects to these Targets. The outcome of engagement creates Decisive Conditions, leading to Operational Objectives. The process consists of six steps in the Joint Targeting Cycle. The Swedish Armed Forces decided already in 2009 to adapt to and implement a Swedish interpretation of the Joint Targeting Process. The implementation has been slow, but since Sweden decided to apply for NATO membership, this decision has gained new momentum. The implementation of the Joint Targeting Process in the Swedish Armed Forces, in light of recent experiences from the war in Ukraine and because of the future membership in NATO, requires establishment of a functional organisation, manned with targeteers on all levels. The implementation also requires a concept of systems of systems in order to connect all parts of the kill chain. The three main parts of the chain consist of decision-making, sensors and shooters. As the implementation continues, there is a need for engagement from experienced commanders and officers in the Swedish Armed Forces. This constitutes an excellent opportunity to form a career within the field of Joint Targeting.

GEMENSAM BEKÄMPNING ÄR en förmåga som krävs för att skapa avgöranden inom ramen för försvarsgrensgemensamma operationer. Förmågan kan därför beskrivas som ”Operativ målstyrd bekämpning”. Den doktrinära modellen bygger på att samordnade insatser med olika verkansmedel påverkar målelement, delar av ett mål som är särskilt känsliga, som bidrar till att en effekt uppstår som i sin tur bidrar till avgörande förhållanden som leder till att de operativa målsättningarna uppnås. Förmågan åstadkoms genom samordning av försvarsgrenar och andra resurser som står under den operativa chefens (C OPL) befäl.

Mål kan utgöras av ett utvalt geografiskt område, objekt, förmåga, kapacitet, förband, system, person, grupp eller organisation som ska påverkas (inkluderande vilja, fattningsförmåga, och beteende).[1]

Mål som kan anses avgörande att påverka benämns som prioriterade mål. De prioriterade målen som man planerat att bekämpa har genom underrättelsetjänsten identifierats som avgörande för att antingen förneka motståndaren att uppnå sina operativa målsättningar eller att gynna vår operation i syfte att nå våra målsättningar (High Value och Payoff Targets).[2]

Underrättelsetjänstens analys för att identifiera prioriterade mål genomförs i en s k målsystemanalys. Som exempel kan nämnas fiendens markbaserade luftförsvarsförmåga som bryts ner till övergripande kvalificerade

Bild 1. Skjutning med HIMARS i Vidsel 2022. Exempel på ett bekämpningssystem som kan användas för operativ målstyrd bekämpning. Foto: Anders Åberg, Försvarsmakten.

system (alternativt förband). Detta system analyseras för att identifiera systemets huvudkomponenter såsom radar, eldenheter samt ledningssystem. Huvudkomponenterna analyseras vidare för att man ska avgöra vilken del som är funktionellt mest känslig för den totala förmågan av målsystemet, både funktionellt och ur ett tidsperspektiv. Denna del identifieras som det prioriterade målet. Det prioriterade målet granskas för att identifiera den mest kritiska delkomponenten avseende målet som därmed blir angreppspunkten för insatsen mot målet. I fallet med ett kvalificerat luftvärnssystem kan det betyda spaningsradarn snarare än eldenheten.

Operativ målstyrd bekämpning begränsas inte enbart till att påverka ett prioriterat mål med dödlig vapenverkan. Det kan även innebära att påverka prioriterade mål inom det elektromagnetiska spektrumet och cyberdomänen, det vill säga it-infrastrukturer. Mål kan även påverkas genom informationsaktiviteter i den kognitiva dimensionen, som avser hur mottagarna uppfattar och agerar på den information som skapas och sprids, med avsikt att påverka mottagarnas inställning eller agerande.

Återblick och nuläge

Är detta något nytt? Egentligen inte, men tillämpningen avseende målval och allokerade verkansmedel som används idag har en relativt kort historik. Det finns historiska källor[3] som hävdar att det var under andra världskriget som metoden som kallas Joint Targeting började ta form, främst med motivet att effektivisera bombkampanjerna som

britter och amerikaner bedrev. Istället för att följa tidigare principer[4] om hur luftstridskrafter skulle användas för att nå avgöranden genom att attackera såväl civila som militära mål för att bryta krigsviljan, började man analysera vad som verkligen kunde nå ett avgörande i olika tidsperspektiv av de allierades operationer, såsom vapenindustri och större militära depåer.

Efter Berlinmurens fall och tillkomsten av vapen med högre precision utvecklades principerna ytterligare, bland annat med målsättningen att få mer effekt av en mindre vapeninsats och dessutom att minska riskerna för oönskad skada på tredje part. Pådrivande var att de militära operationerna under 2000-talets början genomfördes inom ramen för fredsframtvingande operationer i konflikter med icke-statliga aktörer, där det överordnade kravet var att bibehålla legitimitet för insatsen. När den informationsteknologiska utvecklingen tog fart under slutet på 1990-talet, med dess påverkan på operationsmiljön, inkluderades även denna som en del av den gemensamma bekämpningen, det som idag benämns cyberdomänen. Uppfattningen bland många tongivande militärteoretiker i västvärlden var fram till den 24 februari 2022 att det moderna kriget till stor del skulle föras inom cyberdomänen och i informationsmiljön genom så kallade påverkansoperationer.

Efter ovannämnt datum har dock västvärldens föreställning om hur ett krig under 2000-talet skulle kunna se ut delvis behövt omvärderas. Detta som en följd av hur Ryssland utnyttjar sina stridsmedel i kriget mot Ukraina med ett stort inslag av konventionella indirekta och direkta vapensystem över hela det operativa djupet. Denna realitet illustreras tydligt av Natos befälhavare i Europa, general Christopher G Cavolis uttalande under Folk och Försvars konferens i Sälen i januari 2023; ”När fienden kommer med en stridsvagn, är det bäst om du också har en stridsvagn”. Kriget i Ukraina visar tydligt att den gemensamma bekämpningen ominriktats tillbaka till fysisk, dödlig verkan mot mer typiska militära mål i ett krig mellan två parter med samma tekniska utvecklingsnivå och stora resurser på båda sidor.

Att Ukraina är framgångsrikt, inom ramen för sina materiella begränsningar, i sin tillämpning av denna process kan exemplifieras av två händelser som har beskrivits i världsmedier. Dels sänkningen av Rysslands flaggskepp i Svarta havet, *Moskva*, dels anfallet mot kvalificerade LV-förband och den ryska marinledningen på Krim. Dessa är två exempel på prioriterade mål som har haft avgörande betydelse för de fortsatta ukrainska operationerna. Det finns fler exempel, vilka av utrymmesskäl måste utelämnas i denna artikel, men den som följer händelseutvecklingen i kriget kan lätt upptäcka sådana inslag i rapporteringen.

Den gemensamma funktionen bekämpning och processen

Doktrinen för gemensamma operationer beskriver åtta funktioner, varav en är bekämpning. Den operativa planen samordnar de gemensamma funktionerna för att uppnå den operativa chefens målsättning. Funktionerna ledning och underrättelser styr planen, medan bekämpning, information och manöver ger verkan, vilken möjliggörs av funktionerna uthållighet, skydd och civil-militär samverkan.

I jämförelse med Natos doktrin[5] ”joint functions” framstår Fires (Joint Targeting[6]) som synonymt med den gemensamma funktionen bekämpning i den svenska doktrinen.

Funktionen bekämpning kräver en väl definierad och utvecklad process, från militärstrategisk nivå ner till de konkreta insatser som genomförs av förband i operationsom-

rådet. Att den hanteras i alla dessa nivåer beror bland annat på principen om att nå en önskvärd effekt som kräver direktstyrning av många aktörer för att uppnå precision i tid och rum och avvägning av risker (risk för uppdraget, risk för egen trupp och risk för oönskad skada). Denna process benämns ”verkansprocessen”.[7] Det som är avgörande för en framgångsrik insats mot ett prioriterat mål är att alla inblandade nivåer i bekämpningskedjan, vilken i huvudsak består av tre komponenter, sensorer som inhämtar, ledningssystemet för beslutsfattning och informationsutbyte samt vapensystem som åstadkommer önskad effekt i målet, förstår betydelsen av dessa bekämpningsinsatser för att uppnå avgöranden. Detta eftersom insatsen i många fall innebär att resurser från flera försvarsgrenar omprioriteras tillfälligt, vilket kan leda till risktagningar i andra deloperationer. Dessutom krävs en väl etablerad organisation med rätt kompetens som med rätt verktyg kan lösa sina uppgifter på alla nivåer. Inte minst krävs detta för att vara interoperabel mot allierade eller särskilda partners. Organisationen i sig ska vara en naturlig del av den befintliga linjeorganisationen oberoende av beredskapsläge.

I Försvarsmakten, liksom i de flesta dito i västvärlden, har man valt att använda sig av de processer som utvecklats av Nato och USA. På den operativa nivån, i operationsledningen, i försvarsgrenarna och i militärregionerna genomförs processen i form av en s k verkanscykel (Targeting Cycle) som består av sex steg.

Det första steget ger de övergripande målen och riktlinjerna för operationen. Det andra omfattar en målsystemanalys som drivs av underrättelsetjänsten för att finna de prioriterade målen. Det tredje omfattar val av medel för att åstadkomma den önskvärda effekten på dessa mål, kopplat till aktuell situation och tillgängliga resurser. Det fjärde handlar om att utarbeta den operativa planen, som sedan fastställs av den operativa chefen. Det

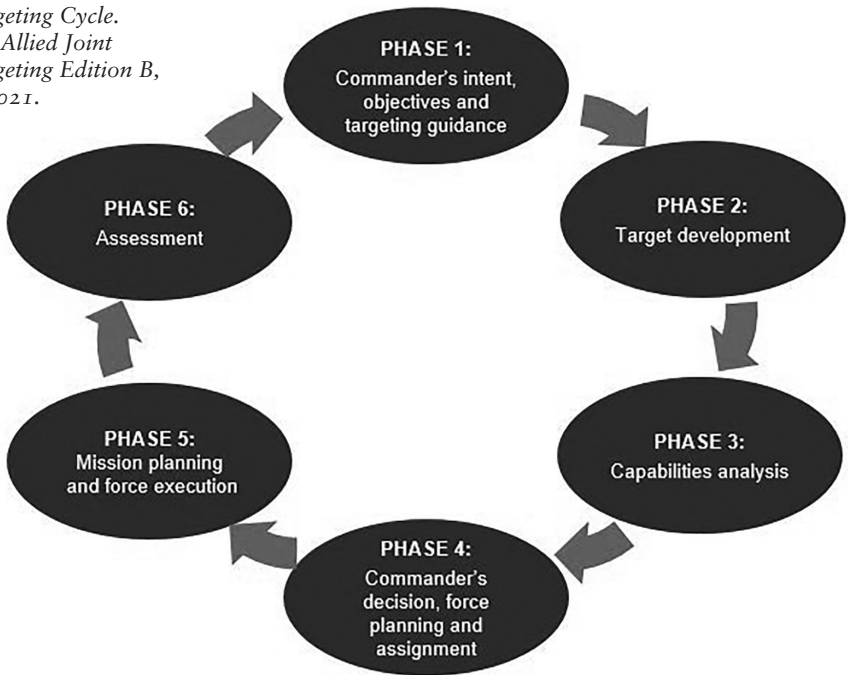

Bild 2. Nato Joint Targeting Cycle. Källa: NATO AJP 3.9 Allied Joint Doctrine for Joint Targeting Edition B, version 1, november 2021.

femte innebär att direkt underställda chefer planerar för insatsen och genomför den.

Det femte steget följer i sin tur en nedbruten processmodell för genomförandet av insatsen. Som exempel kan nämnas den modell som armén har valt i nya arméreglementet för taktik,[8] arméns taktiska verkansprocess (Land Targeting); Decide, Detect, Deliver, Assess (D3A).

Slutligen det sjätte steget omfattar en bedömning av genomförd insats i tre steg för att värdera huruvida man uppnått önskvärd effekt eller om det krävs beslut om förnyad insats.

Pågående utveckling

Efter Sveriges inträde i Nato fortsätter denna förmåga att utvecklas mot att vara interoperabel med alliansen och ingå som en del i Natos Joint Targeting-process. Fördelen med det är naturligtvis att Sverige kan få tillgång till fler resurser för att påverka prioriterade mål om Sverige utsätts för en väpnad konflikt.

Som ett led i att utveckla interoperabilitet med Nato har Försvarsmakten deltagit i övningen Steadfast Jupiter hösten 2023. Under denna övning har betydelsen av Joint Targeting framträtt mycket tydligt.

Det pågår ett arbete för att förstärka Försvarsmaktens förmåga att genomföra gemensam målstyrd bekämpning. Även om det första beslutet togs 2009, har den senaste händelseutvecklingen lett fram till beslut om att förstärka institutionaliseringen, vilket syftar på justering av befintlig organisation och metoder, av förmågan i Försvarsmakten.

Försvarsmakten avser att öka förmågan till bekämpning, särskilt gällande system med lång räckvidd, samtidigt som vi i och med ett medlemskap i Nato kommer att kunna få tillgång till resurser som vi inte har i vår egen organisation.

Fortsatt engagemang

Det försämrade säkerhetspolitiska läget har medfört att funktionen har fått ökad uppmärksamhet inom Försvarsmakten. Förmågan till gemensam bekämpning kommer att ha en viktig roll, inte minst med vårt land som en fullvärdig medlem i Nato. Behovet är stort av fler officerare och specialistofficerare som engagerar sig i denna funktion och tillägnar sig kunskap och kompetens inom området. Nato har erbjudit Sverige att skicka personal till befattningar inom Nato-strukturen som är fokuserade på Joint Targeting. Dessutom finns det befattningar inom Försvarsmakten på alla nivåer som behöver bemannas inom funktionen. Engagemanget behövs från alla försvarsgrenar och stridskrafter i Försvarsmakten. Eftersom funktionen bygger på principen om system av system, behövs många olika kompetenser som bidrar till att skapa ett sammanhängande system.

Det finns idag flera kurser inom Nato, på NATO School, Oberammergau, på Air Operations Center of Excellence i Lyon, liksom på Joint Targeting School, US Department of Defence, Virginia Beach, som är möjliga för svensk personal att genomföra. Vidare planerar Försvarsmakten kurser i egen regi och med stöd av Mobile Training Teams från Nato.

Skydda – Möjliggöra – Verka[9]

Författarna, överstelöjtnant Ove Härnqvist och major Henrik Lindberg, är verksamma vid avdelningen för gemensamma operationer vid Ledningsstridsskolan i Enköping.

Noter

1. *Doktrin för Gemensamma Operationer 2020*, Försvarsmakten 2020, s 99.
2. *NATO AJP 3.9 Allied Joint Doctrine for Joint Targeting*, Edition B, version 1, nov 2021.
3. Moeller, Michael R: *The history of Joint Targeting Since World War II*, Air University Press, 1995.
4. Douhet, Giulio: *The Command of The Air*, 1921/1927.
5. *Allied Joint Doctrine for the conduct of operations*, ed. C, version 1, feb 2019, s "1-22".
6. Funktionen Fires styrs på operativ nivå genom processen Joint Targeting enligt nämnda doktrin.
7. Infördes i samband med ett beslut från 2009, HKV uppdrag 215/09, 2009-07-01.
8. *Reglemente Armé Taktik 2023*, Försvarsmakten, 2023, s 143.
9. Dessa tre ledord är hämtade från Försvarsmaktens nya operativa koncept som presenterades av chefen för operationsledningen, generallöjtnant Carl-Johan Edström, under Folk och Försvars konferens i Sälen i januari 2024.